

سیدامیر ابوالفتح جرجانی
و تفسیر آیات الأحکام

تألیف

غلامرضا جمیدنژاد اول

خانه کتاب

دی ۱۳۹۱

سرشناسه: جمشید نژاد اول، غلامرضا، ۱۳۲۴ -، توشیحگر

عنوان قرارداد: تفسیر شاهی، شرح

عنوان و نام پدیدآور: سیدامیر ابوالفتح جرجانی و تفسیر آیات الأحکام / تالیف غلامرضا جمشیدنژاد اول.

مشخصات نشر: تهران: خانه کتاب، ۱۳۹۱. مشخصات ظاهری: ۳۲۰ ص

فروست: خانه کتاب: ۳۳۹. مجموعه ایرانیان و قرآن: ۲۲.

شابک: دوره ۸ - ۱۰ - ۵۵۰۵ - ۶۰۰ - ۹۷۸ - ۸ - ۰۹۹ - ۲۲۲ - ۶۰۰ - ۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. [۳۰۷ - ۳۰۹: همچنین به صورت زیر نویس.

موضوع: قرآن - احکام و قوانین. موضوع: جرجانی، ابوالفتح بن مخدوم - ۹۷۶ ق.

موضوع: جرجانی، ابوالفتح بن مخدوم - ۹۷۶ ق. تفسیر شاهی - نقد و تفسیر

موضوع: تفسیر - شیعه. موضوع: تفاسیر شیعه - قرن ۱۰ ق.

شناسه افزوده: جرجانی، ابوالفتح بن مخدوم - ۹۷۶ ق. تفسیر شاهی. شرح.

شابک: دوره: ۳۳۹. رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۷۰۲۱۳ ت ج۴/ BP۹۱۹/۶

رده‌بندی: ۲۹۹۱۱۷۴ شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۳۵۲۰۷

مجموعه ایرانیان و قرآن

خانه کتاب

۲۲

۳۳۹

نام اثر: سید امیر ابوالفتح جرجانی و تفسیر آیات الأحکام

تألیف: دکتر غلامرضا جمشیدنژاد اول

زیر نظر: اکبر تقیان، علی وجیی

ناشر: خانه کتاب

حروف نگار: رضا علی محمدی

نوبت چاپ: اول - دی ماه ۱۳۹۱

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال

شابک: ۸ - ۰۹۹ - ۲۲۲ - ۶۰۰ - ۹۷۸

لیتوگرافی و چاپ و صحافی: چاپ سروش

مجموعه ایرانیان و قرآن با حمایت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتشر می‌شود

آدرس: تهران، خیابان انقلاب، بین صبا و فلسطین جنوبی، شماره ۱۰۸۰ - تلفن: ۸۸۳۳۲۹۸۵

در باره‌ی مجموعه‌ی «ایرانیان و قرآن»

به نام آن که جان را فکرت آموخت

به گواهی صحیح تاریخی، ایرانیان تنها ملت فرهیخته‌ای بودند که آیین حنیف اسلام را با آغوش باز پذیرفتند. ایرانیان در برابر بزرگترین لشکرکشیها، همچون هجوم دو لشکر شکست‌ناپذیر و غیر مغلوب، قدرت‌های نامور دوران خود بودند، ایستادگی کردند، اما با سپاهیان اعراب به گوناگونی دیگر رفتار کردند. زیرا آنها حامل آیینی الهی بودند که پیش از آن پیامبر رحمت بر روی خورشید پادشاه ایران را بدان خوانده بود:

به نام خداوند میزگستر مهریاد

از محمد رسول خدا به کسری بزرگ ایران

درود بر کسی که از هدایت پیروی کند و به خدا و پیامبرش باور داشته باشد و گواهی دهد که هیچ پرستهای جز خدای بی‌همتا نیست؛ و محمد بنده و پیام‌آور اوست. تو را به پیروی از خدای می‌خوانم. چرا که من پیامبر او در امت می‌مردمانم.

ایرانیان که از پشوانه‌ی فرهنگی و تمدن غنی و دراز دامنی برخوردار بودند، با هوش و درایت ذاتی خویش دریافته‌اند که اسلام گمشده‌ای است که آنها را به نیکبختی جاودان که به دنبالش بودند، می‌رساند. از این روی، با جان و دل به استقبالش رفتند و

در راه رشد و گسترش آن در سراسر گیتی از اعراب پیشی گرفتند و از هیچ تلاشی فروگذار نشدند.

صنای باطنی و هوش سرشار ایرانیان باعث شد تا از همان آغاز از برترین دین باوران، مبلغان و قاریان، حافظان، مترجمان و مفسران آخرین وحی‌نامه‌ی الهی باشند. در عصر کنونی شاید بسیاری ندانند که پارسی‌گویان نه تنها در عرصه‌ی فقه، ریاضت، حکمت و... بلکه در ساحت حفظ، قرائت، ترجمه و تفسیر قرآن کریم نیز پیشتاز بودند.

مجموعه‌ی جهان‌جلدی ایرانیان و قرآن نیم‌نگاهی است به بیش از پانزده قرن تلاش قرآن‌پویان ایران، معرّفی و بزرگداشت آخرین وحی‌نامه‌ی الهی.

از آنجا که مخاطبان این مجموعه‌ی گرانسنگ جوانان پژوهشگر هستند، سعی شده است از زبانی ساده و بی‌لغو در نگارش آثار استفاده شود و در پایان مجموعه منابعی برای مطالعه‌ی بیشتر معرفی شده است.

آنچه پیش روی شماست، دسر بیست و دوم مجموعه‌ی ایرانیان و قرآن است که مؤلف گرانمایه‌ی آن جناب آقای دکتر سلامرضا جمشیدنژاد اول، امیرابوالفتح حسینی جرجانی و تفسیر آیات الاحکام شاعر را به نسل جوان قرآن‌پژوه معرفی کرده است.

در پایان شایسته است نخست از تمامی نویسندگان اندیشمندی که در به فعلیت رسیدن این مجموعه مشارکت داشته‌اند، و نیز معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مسئولان و کارمندان مؤسسه‌ی خانه‌ی کتاب، بویژه احداث‌نشرات تقدیر شود. زیرا بدون تلاش و همدلی این عزیزان مجموعه‌ی ایرانیان و قرآن در قالبی زیبنده و درخور به پژوهشگران و علاقه‌مندان فرهنگ غنی ایرانی اسلامی عرضه نمی‌شد.

اکبر ثقفیان و علی اوجبی

فهرست مطالب

۱	دیباچه
۳	بخش نخست: نگاهی به تاریخ زندگانی سیدامیر ابوالفتح جرجانی
۳	فصل یکم: خاندان تبار و نگاه سیدامیر ابوالفتح جرجانی
۵	فصل دوم: آموزش پرورش سیدامیر ابوالفتح جرجانی
۸	فصل سوم: برخی از میراث محقق و آثار سیدامیر ابوالفتح جرجانی
	بخش دوم: نیاز به تفسیر قرآن کریم و ضرورت فرهنگی و اجتماعی شرح
۱۵	آیات الاحکام
۱۵	فصل چهارم: نیاز به تفسیر قرآن کریم
۲۰	فصل پنجم: ضرورت نگارش تفسیرهای فقهی و حقوقی
۲۲	فصل ششم: برخی از کتابهای تفسیر آیات الاحکام
۲۷	بخش سوم: معرفی تفسیر شاهی و شناخت نسخه‌های خطی و چاپی آن
۲۸	فصل هفتم: معرفی برخی از نسخه‌های خطی موجود از تفسیر شاهی
۳۳	فصل هشتم: علت تألیف تفسیر شاهی به زبان فارسی
۳۵	فصل نهم: بخش بندی و ترتیب تفسیر شاهی
۳۹	بخش چهارم: کتاب الطهارة / مبحث پاکیزگی
۴۰	فصل دهم: نخستین آیه در مبحث پاکیزگی
۵۱	بخش پنجم: کتاب الملوّة / مبحث نماز

دیباجه

سید احمد بن ابوالفتح میرزا مخدوم خادم الحسینی غریشاهی شرقی،
فرزند سید شمس الدین محیی‌الدین میرزا میرسید شریف جرجانی (د: ۹۷۶ ق /
۱۵۶۸ م) از فقیهان و کلامیان برجسته مذهب شیعه دوازده امامی و نوه علی
بن محمد معروف به میرسید شریف جرجانی (۷۴۰ - ۸۱۶ ق / ۱۳۳۹ -
۱۴۱۳ م) بود که در عهد اول حکمران صفویه (حک: ۹۰۷ - ۱۱۴۷ ق /
۱۵۰۲ - ۱۷۳۶ م)، یعنی در دوره شاه اسماعیل یکم (حک: ۹۰۷ - ۹۳۰ ق /
۱۵۰۲ - ۱۵۲۴ م) و شاه طهماسب یکم (حک: ۹۳۰ - ۹۸۴ ق / ۱۵۲۴ -
۱۵۷۶ م) از مفاخر دربار ایشان به شمار می‌رفت و به پیشنهاد شاه
طهماسب چندین اثر ارزشمند تألیف کرد که یکی از آنها کتاب تفسیر شاهی
آیات الاحکام است که چون به زبان فارسی آن را نوشته، از اهمیت ویژه‌ای
برخودار گردیده است. او همچنین کتابهای متعددی دیگری در زمینه کلام و
فلسفه و منطق تألیف کرده است که یکی از آنها، حاشیه بر کتاب کبرای منطق،
میرسید شریف در علم منطق است؛ چنان که یکی دیگر از تألیفهایش، حاشیه
بر تهذیب‌المنطق تفتازانی است. نیز رساله فی تحقیق معنی الاقوال الشارحة فی
المنطق از نوشته‌های اوست که در پایان رجب ۹۵۴ ق / ۱۵۴۷ م در مشهد

مقدس رضوی (ع) از نگارش آن فراغت یافته است.

در این اثر که به خوانندگان گرامی تقدیم می‌داریم و بدان عنوان: سیدامیر ابوالفتح جرجانی و تفسیر آیات الاحکام شاهی، دادایم، در طقش بخش که مشتمل بر سی فصل می‌باشد، نخست به سیری در زندگانی سیدامیر ابوالفتح جرجانی می‌پردازیم و پس از آن، کندوکاوی در زمینه میراث مکتوب و کابنهای او خواهیم کرد و آنگاه در باب تفسیر او و نقد آن سخن خواهیم گفت و اهمیت کتاب تفسیر آیات الاحکام شاهی را نشان خواهیم داد.

در اینجا ابرام می‌دانم از دانشوران گرامی، جناب آقایان اکبر ثقفیان و علی اوجبی، امت برکاتهما - تشکر کنم؛ زیرا این کتاب به پیشنهاد ایشان پا به عرصه وجود گذارد، همچنین از کارکنان ارجمند مؤسسه محترم خانه کتاب بسیار سپاس دارم که در کار چاپ و نشر کتاب رنج بسیار کشیده‌اند، تا این اثر بدین شکل مناسب و ارزنده به تمام والای سیدامیر ابوالفتح جرجانی در اختیار جوانان فرهیخته دانش‌پور و خوانندگان دانش‌پژوه بزرگوار قرار گیرد.

تهران - دارآباد -

مرکز دایرةالمعارف بزرگ اسلامی

مرداد ۱۳۹۰ ش

دکتر غلامرضا جمشیدنژاد اوز